

De halvnøgne og de døde

Norman Mailer har filmatiseret sin egen kriminalroman

Norman Mailer har gennem det meste af sin lange karriere kæmpet en hidsig og aggressiv - men i det store og hele også sejrrig - kamp med litteraturen, selv om en ikke ringe portion kræfter er blevet spildt på rollen som provokatorisk kulturel vildbasse. Men han har også gennem alle disse år på en noget mere behersket måde bejlet til filmkunsten.

Som ganske ung student deltog han i 1941 i en MGM-konkurrence om en fremtid som manuskriptforfatter, men han vandt heldigvis ikke. I stedet gik han i hæren og gjorde Stillehavskrigen med. Efter det sensationelle gennembrud med debutromanen "De nøgne og de døde" blev han i 1949 inviteret til Hollywood, hvor han deltog i selskabslivet som nyt forfattergeni. Men hverken planerne om en filmatisering af bogen med Burt Lancaster eller manuskriptskrivning til Montgomery Clift blev til noget. Mailer var ikke typen, der kunne stille sit talent til rå-

af Peter Schepelern

dighed for en industriel virksomhed, og desuden var han at finde på kulturlivets venstrefløj, hvilket jo i disse år fik filmmogulene til at bæve. Men selv om han ikke kom til at gøre noget for Hollywood, fik opholdet betydning for ham. I de følgende år skrev han en Hollywoodroman, "The Deer Park" (1955), der er blandt de bedste af de bitre hævnbøger, filmbyen har inspireret frustrede forfattere til. Nogle år senere kom omsider en ideologisk vandkæmmet filmatisering af *De nøgne og de døde*. Uden Mailers analytiske grumhed indgik den i rækken af Korea-relaterede selvbekræftelser.

I 60'erne var Mailer inde i sin mest urolige og eksplosive periode og figurerede på avisforsiderne i skiftende roller som hustrumishandler, politisk demonstrant, kønsrolledebatør og borgmestercandidat. Typisk nok

forlod han den konventionelle romanform til fordel for journalistik og reportage. I den almindelige forvirring hængte han sig også på det avantgardistiske filmmiljø i New York City omkring skikkelser som Jonas Mekas, Bob Downey og Andy Warhol og lavede, med D.A. Pennebaker som professionelt holdpunkt, tre selvfinansierede *underground* film, *Wild 90*, *Beyond the Law* (begge 1968) og den mere ambitiøse *Maidstone* (optaget 1968, udsendt 1970, bogudgave 1971), historien om en præsidentkandidat (spillet af Mailer selv), der efterstræbes af en halvbroder (spillet af Rip Torn). Det var et forsøg på at bruge improvisation og *cinéma vérité*-metoder med Mailer som ekscentrisk centrum og udartede til et amatørisk kaos af dimensioner. I 70'erne kom den mere personlige end kildekritiske biografi om Marilyn Monroe (som Mailer aldrig havde truffet - efter sigende skal hun have udtalt: "One writer is enough for me"). Hans mesterlige

doku-roman om morderen Gary Gilmore, "The Executioner's Song", blev i 1982 udsendt som en todelt tv-film, baseret på Mailers eget manuskript, vist i Danmark i forkortet biografversion som *Manden der vil le henrettes* og i komplet udgave af svensk tv. På samme tid kunne biografgængere også se Mailer (med sin kone nr. 6) i en lille rolle i Formans *Ragtime*, hvor han spiller arkitekten Stanford White. Men derefter brugte han sine kreative kræfter på at fuldføre den store Ægypten-fantasi, som han i årtier havde fablet om. "Ancient Evenings" udkom i 1983 og blev ikke The Great American Novel, som alle nationens forfattere traditionelt stræber mod, ikke engang Den Store Oldægyptiske Roman (for den har Thomas Mann jo allerede skrevet). Efter denne noget svagt funderede kolos skrev Mailer på kort tid en lille veloplagt kriminalroman, "Hårde drenge danser ikke", der opfyldte nogle forlagskontraktlige forpligtelser, men nok også skulle ses som forfatterens bevis for, at han skam stadig var fortællekunstens suveræne mester.

Og det er med dette beskedne værk, at han omsider har fået mulighed for at lave en professionel film - hvorved han slutter sig til det udvalgte selskab af forfattere, der har filmatiseret deres egen bog: Malraux med *Håbet*, Kazan med *Ordrede forhold*, Duras med *India Song* er de mest prominente fortilfælde. Oprindelig var filmen del i en aftale med Cannon Films om, at han skulle få lov at instruere mod til gengæld at skrive manus til Godards planlagte *King Lear*. Det sidste strandede på gemytternes uoverensstemmelse (Mailer hævder, at han opgav, da han opdagede at Godard end ikke gad læse stykket). Så måtte Godard selv skrive sin film, som nu er indgået i den klynge sene værker, der som en ufortjent straf hviler på Nybølgenes aldrende fans.

Hårde drenge danser ikke er en low budget produktion - det hele er ordnet for ca. 3 millioner dollars, som en almindelig Hollywood-produktion roligt fyrer af på pr-budgettet. Men det er fotografisk, scenografisk, skuespillermæssigt professionelt arbejde. Mekas sagde for nylig i forbindelse med Mailers 60'er-film: "He couldn't make a film about somebody else. He has to talk, he has to provoke. Without his presence he'd have to be a filmmaker and know the craft of cinema, which he doesn't". Men faktisk er Mailers amatørstatus forbløffende lidt mærkbar på resultatet. I et essay om erfaringerne med *Maidstone*, "A Course in Film-Making" fra 1971, fremsætter Mailer den påstand, at "film is a phenomenon whose resemblance to death has been ignored for too long". Og i forbindelse med den nye film fremhæver han det morderiske ved sexakten: "When one person is more murderous than the other in the act of love, they are left, male or female, with an intolerable ten-

Herover Norman Mailer. T.v. Isabella Rossellini. Yderst t.v. Ryan O'Neal, Debra Sandlund og Clarence Williams III.

sion that keeps one from real satisfaction", for når alt kommer til alt er det samme ting: "Fucking is penetration, murder is penetration".

Hans film er da også først og fremmest en visualisering og dramatisering af disse særegne Mailer'ske filosofismer, behændigt formet som en film noir-pastiche. I traditionen fra genrens klassikere er den mandlige hovedpersonens *voice over* den samlede komponent i en historie - temmelig kompliceret med flere lag af flashbacks - om morderiske intriger og fatale kvinder, hvis kynisme synes at være en side af deres glubske, destruktive drifter. Det er seksualitetens utålelige vægt, der tynger personerne ned i dybet, de fleste helt ned på moderhavets bund.

Det hele er en dunkel intrige omkring en kokainhandel, som skal gøre en håndfuld fordærvede og grådige mennesker rige, et væv af sex og mord, et kig på de halvnøgne og de døde: Der er dekapiterede kvindelig, afhuggede hoveder, løsslupne orgier, skæbnesvangre gensyn, bare bryster i natten og

buldrende brænding der slår ind på vores nødstedte forfatterhelts strandvilla i Provincetown, Massachusetts, mens han desperat prøver at få klarhed over, hvad det var der skete hin uhyggelige nat, hvor han vågnede op med hukommelsestab og fandt sit bilsæde oversølet med blod og en frisklavet tatoivering på armen med navnet på den tabte elskede. Blodet flyder rigeligt: Jessica myrder Lonnie, Patty myrder Jessica, Madeleine myrder Regency, og Wadley ekspederer både Patty, to hoodlums - og Wadley. Men antyder kun det makabre. "My idea of film noir is that you have quirky, interesting villains, and a kind of odd, semi-tongue-in-cheek attitude toward the plot. You can never quite tell if the moviemakers are serious or not about the plot. That's crucial to film noir" har instruktøren fortalt. Genren tjener ham som en udmærket vehikel for hans tematik, en fin udskyldning for et plot som han utvivlsomt tager helt alvorligt, og i betragtning af i hvor høj grad det ellers altid har ligget Mailer på sinde at lave "Advertisement for Myself", er det en overraskende behersket film, som med god kontrol og udmærket personinstruktion afvikler sin historie. Efter et halvt århundredes tilløb blev det omsider til en rigtig "film by Norman Mailer".

Hårde drenge danser ikke

Tough Guys Don't Dance. USA 1987. Cannon Films. Prod.: Menahem Golan, Yoram Globus, Francis Coppola. Instr.: Norman Mailer. Manus: Mailer efter egen roman. Foto: John Bailey. Klip: Deborah McDermott. Musik: Angelo Badalamenti. Medv.: Ryan O'Neal (Tim Madden), Debra Sandlund (Patty Lareine), Isabella Rossellini (Madeleine), Wings Hauser (politichef Regency), Francis Fisher (Jessica), Patrick Sullivan (Lonnie), Lawrence Tierney (Maddens far). Udl: A B Collection. 108 min.